

פתח דבר

בשנה זו עסקנו בבית המדרש בחמשת פרקיה הראשונים של מסכת ברכות שנושאים קריאת שמע ותפילה.

מסענו בנבכי הסוגיות נע בין נופים מגוונים ומשתנים: בין עניינים שבכבשונו של עולם ואדם – כחורבן, גאולה ותכליתם של ייסורים, לבין עיסוק מדוקדק בגופי הלכה הנוגעים לקריאת שמע ולתפילה – זמנן, מקומן ואופני ביטויין בלשון, בגוף ובלב. לאורך הדרך ניסינו להטות אוזן לבת הקול המנהמת מבין שורות הסוגיה, לדלות את מי התחנונים המפכים תחת מעטה הקבע.

בקובץ שלפניכם מכונסים שבעה מאמרים - פרי עיטם וכשרונם של שבעה מתלמידי בית מדרשנו. במאמרה שבפתח הקובץ **תהילה גאדו** מנתחת את סוגיות הפתיחה של המסכת ומאתרת בהן עקרונות יסוד המאפיינים את גישתו של התלמוד בפרשנות המשנה. מאמרה של **שירה שינזון** נוגע לחטיבת הסוגיות האגדתית שבפתח המסכת ומציע קשר רעיוני בין דעות שונות שנאמרו ביחס לזמן אמירת קריאת שמע לבין שלש הסיבות שמונה הסוגיה שבגינן אין נכנסים להתפלל בחורבה. **דוד מנחם** מתחקה אחר מקורה של ברכת התורה הנאמרת בפי היחיד. על פי הצעתו, מקורה של ברכה זו בתמורה שחלה באופן שבו נתפסה מהותה של קריאת שמע עצמה: המעבר מתפיסתה כביטוי למצווה כללית של לימוד תורה אל תפיסתה כ'מצוות קריאת שמע'. **ציון כהנא** עוקבת אחר שיטתו של רבי שמעון בן יוחאי ביחס לקריאת שמע ומראה כי שיטה זו נושאת בחובה ריבוי הבנות ומימושים. **אלעד אפלבוים** מנתח את הסוגיה העוסקת בפטור של חתן ובמי שעסוק במצווה בקריאת שמע ומצביע על שינויים שחלו בהבנת טעמו של פטור זה הניכרים בגלגולי הסוגיה. **מלכות-ים קשת** מציעה ניתוח ספרותי לשוני ורעיוני לסוגיית כבוד הבריות ולהלכות שבתוכה החושף את כיוונה ומגמתה של הסוגיה. **יגל שפרבר** מציג שלל ביטויים לתפילה הנאמרת כ'קבע' לעומת 'תחנונים' וטוען בעקבות אחד מעקרונותיה החשובים של תורת הדאון כי שרידותה של התפילה היהודית חבה דווקא לאי ביטולו של קוטב אחד מפני השני. מאמרו של **ארז סוננבליק** החותם את הקובץ עוסק ביחסה של התורה וההלכה לשמירת סודות תוך השוואתו לדין הישראלי הנוגע לנושא זה.

תודה רבה לכל הכותבות והכותבים על תרומתם הנאה והמושקעת לקובץ. תודה מקרב לב למלכות-ים קשת על העריכה הלשונית המצוינת וכן לבניה המר על העיצוב והעריכה הגרפית בטוב טעם ודעת.

ברכת קיץ טוב וחופשה נעימה,

בן-ציון